

**Dr. Hikmet
Kıvılcımlı**

**Türkiye
Ekonomi
Politikası
Hakkında**

köXüz

Yayımları

Türkiye Ekonomi Politikası Hakkında

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

köXüz

Dijital Yayınlar İndir - Oku - Okut - Çoğalt - Dağıt

**Bu kitap ilk defa: 1937 yılında Günün Meseleleri
Yayınlarında yayınlanmıştır.**

Bu kitap KöXüz sitesinin dijital yayınıdır.

**Kar amacı olmadan, okumak ve okutmak için, indirmek, dijital olarak
basamak ve dağıtmak serbesttir.**

Alıntılarda kaynak gösterilmesi dilenir.

köXüz

Yayınları

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Notu.....	3
Önsöz.....	9
I- SANAYİ.....	11
A)ModernTeknik	11
B) Modern İşgücü.....	14
II-TOPRAK	17
A) Farklılaşmaya Engeller.....	18
B)Asıl Köylü Meselesi.....	20
C) İki "Biçare" Çare.....	22
D) Sona Kalan Çare.....	23
III- BARIŞ.....	25
Savaş ve Barış.....	25
Türkiye Barışçı.....	25
Faşizm ve Türkiye.....	26
Doğuya Doğru Bas!.....	27
Türkiye ve Hitlerizm.....	28
Demokrasi Üstündür.....	29

ÖNSÖZ

Cumhurbaşkanlığı Bürosu'nun gazetelerde çıkan genelgesi ni okudum. Ondan, ciddi memleket meselelerinin açık ve kolektif tartışılması devrine girdiğimiz anlamını çıkardım. Memnun oldum.

Doğrusu da, aldanmak başkalarının işine gelebilir fakat aldananın daima aleyhinedir. Bu gerçek şahıslar için olduğu gibi, milletler için de böyle değil midir? Ve aldanmamak için, her meselenin her türlü tartışılmasından daha kestirme yol var mıdır?

Yeni hava içinde yurda ilişkimi eserle göstermek için bu satırları kaleme alıyorum. Görüşümdeki nüans farkı ne olursa olsun, *indi* [kişisel, kendi inancına göre] kalmamaya, *ilmi* bir surette olanı olduğu gibi koymaya çalıştım. Ta ki memleket davasında beslediğim derin samimiyeti, hissiyatla değil, fikriyatla göstereyim.

Cumhurbaşkanlığı -şüphesiz şantaja ve şarlatanlığa kaçmamak şartıyla- herkes söylesin, dedi. Bana öyle geliyor ki, kötü bir alışkanlıkla, henüz herkes susuyor. Zaten meseleyi konuşmak için, ilk söz alan galiba ben oluyorum. Halis bir tartışmaya çığır açabilirsem ne mutlu!

Biraz acele kaleme alınan fikirlerim arasında, **beşeri** [insani] bazı kusurlar olabilir. Bunları benden sonra söz alacak vatandaşların düzeltmelerini candan dilerim.

HİKMET KIVILCIMLI

Sultanahmet 28/9/937

İsmet İnönü, vatanda ve dünyada üç özel meseleyi takip etti: Sanayi, Toprak, Sulh [Barış].

I - SANAYİ

Türkiye Cumhuriyeti tarihi, *milli kurtuluş* şeklinde bir *demokratik devrim* tarihidir. Kurtuluş: *Ecnebi* [yabancı] *finans kapitali* kovmaktır; devrim: Türkiye'yi *modernleştirmektir*.

Modernleşmenin başında *milli sanayi* gelir. Milli sanayinin anası *modern teknik*, babası *modern iş kuvveti* (işgücü)dir. Bu iki üretici güç birbirinden ayırdolunamaz.

A) MODERN TEKNİK

Modern teknik, Türkiye'ye anti-emperyalist bir şekilde girerse kurtuluşu sağlamaştırır.

Bu şartlarda emperyalist sermaye üç cilve gösterir: 1. *İmtiyaz* [ayrıcılık] ister. İmtiyaz, savaşla kazanılan bağımsızlığı barışla teslimdir. Bu olamaz. 2. Sanayi getirmez, *alacağını* ister: "*İtalyanlar bize yapacakları 30 milyonluk istikrazın [ödüncün] 17 milyonunu borçlarımıza karşılık olarak tutacaklardır. Geri kalan 13 milyonu da İtalya'dan alınacak eşya için kredi olarak verilecektir. (Gazeteler, 28.12.932)*. Faiz yüzde 7 buçuktan fazla. 3. *Getirdiği sanayi işe yaramaz*: 1932 başında Saraçoğlu'na, Amerika'da, Japonlarla rekabet edemeyen eski dokuma fabrikaları teklif edildi.

Onun için, *yabancı sermayeye* güvenilemezdi.

Yerli özel sermayenin "tedricen" [yavaş yavaş] birikerek sanayi kurmasını beklemek, *geç kalmaktı*. Nitekim Cumhuriyetten yüz milyonlarca himaye ve ikramiye çeken özel sermaye, ancak *on* milyona varan değerde *cılız* bir sanayi kurdu.

Sovyetler'in yaptıkları *sosyalist birikmeye* ise, Türkiye'nin *hakim sınıf ilişkileri* müsait değildi.

Onun için, İsmet İnönü, yerli ve yabancı sermayelerin teşkil ettikleri *iki uç* arasında bir *Etatizm*, yani devletçilik politikası güttü. Etatizmin hedefi iki idi:

1. *Milli savunmayı* gerçekleştirmek;
2. *Milli sermayeyi* geliştirmek.

Bu uğurda *iki çeşit* tedbir alındı:

a) *Koruyucu tedbirler:*

- 1- İçerideki emperyalist sermayeyi temizlemek; demiryolu, rıhtım, liman, vs. gibi imtiyazlı şirketlerin satın alınması gibi.
- 2- *Dışardaki* tröstlere karşı Türk mallarını korumak; tekeller gibi. (Mesela afyon tekeli)
- 3- Yerli sermayeyi *zarar ve iflastan* kurtarmak;

Zarar eden Samsun Temdit hattının devletleştirilmesi gibi. Vapur Tröstü kurulurken, Ankara'ya giden heyete İnönü şöyle demişti:

"*Biz sizin ziyan etmemeniz, sermayenizi daha müsmir [verimli] bir surette işletmeniz için bazı düşünceler besliyorduk. Fakat madem ki siz kâr ettiğinizi iddia ediyorsunuz, şu halde hiç endişesiz dönünüz ve işlerinize devam ediniz.*" (1.3.932)

b) *Kurucu tedbirler:* Sırasıyla:

- 1- *Nakliye:* Devlet bütçesiyle şimendiferler gibi (savunma ve iç pazar imkanları genişledi).
- 2- *Temel sanayi:* Sovyetler'in 20 yılda malla ödenmek üzere on para faizsiz açtıkları kredi ile doğan dokuma kombinaları gibi (en önemli ithalat dokuma idi. İlk beş yıllık plan böyle kuruldu).
- 3- *Ağır sanayi:* Evvelki tedbirlerin hazırladığı zemin üzerine, artık yabancı sermayenin gelmesi. Demir sanayii gibi.

Bu son olay, devletçiliğin *son* haddi oldu. Fakat, devletçiliğe karşı aksülâmeller [tepkiler] yeni başlamadı. Celal Bayar, kontenjan işleri, dış ticareti *kritik* bir devreye soktuğu zaman iktisat vekili oldu. "Fazla sanayi"ye karşı "*tahdit*" [sınırlama] fikri bilhassa o tarihte meydana çıktı.

23.5.932'de *Devlet Sanayii Ofisi* kuruldu. Devlet sermayesiyle kurulmuş ve kurulacak fabrikalar, devlet iştirakleri, kurulması müsaadeye veya mukaveleye bağlı fabrikalar bu ofise ve Ofis İktisat vekaletinin kontrolüne verildi. 3.1.933'te **Âli İktisat Şurâsının** [Yüksek Ekonomi Meclisi] kararları işi tamamladı:

1- "Sanayi Bankasının vaziyetini ıslah için fabrikaları eskisi gibi ona ilhak etmek." Devlet sanayii bankaya geçer.

2- "Bankayı, halkın da katılabileceği bir kurum haline getirmek." Banka özel sermayeye devredilir. Adı *Sümerbank'a* çevrilir: Yeni muhtevaya [içeriğe] yeni şekil.

3- "Hükümetin, icabında belirli bir sanayi dalı ile ilgisi daha fazla olan mali kuruluşları aracılığıyla da yardım etmesi"yle sanayinin bankalara bağlılığı artar; ikram banka ile kaynaşmış sermayeye ayrılır. (Başta İş Bankası)

Sümerbank kanunu mecliste iken, Halil, Nazilli fabrikasının temel atma merasiminde C. Bayar'ın şu söylediklerini anlatır:

"Bu çevrede büyük bir mensucat fabrikası kuracağız. Halkın sermayesi olmadığı için bunu devlet yapacak. Fakat sizin özel sermayeleriniz büyüdükten ve şahsi kabiliyetleriniz geliştikten sonra bu fabrikayı halka, yani SİZE devredeceğiz" ve kendisi ilave eder: "Böyle bir devletçiliği istemez misiniz?" demiş. Ben halk arasında olsaydım "elbet isterim" derdim. Bu kanunda bir madde var: "Devletçe tesis edilen ve edilecek fabrikaların yavaş yavaş anonim şirket haline konacağı muhakkaktır." (4.6.933)

Çok geçmedi, **Âli İktisat Şûrası** dağıtıldı. Yani Türkiye'nin ekonomi politikası Başvekaletten İktisat vekaletine (İnönü'den Bayar'a) geçti. Demek İsmet İnönü'nün çekilmesi 1930'lardan beri başlamıştır.

İnönü ile Bayar arasındaki fark, hizmetleri bakımından değil, hizmet ettikleri eğilim bakımındandır.

C. Bayar, İş Bankası eski genel müdürüdür. Özel bankalar grubunu tercih eder. Tekelciliğin devletçi şeklini tutmamakla beraber, özel tekeli de asla reddetmez. 23.1.1933'de Bursa Ticaret Odasında diyordu ki:

"Memleketin ihtiyaçlarını tatmin edebilen müesseseler varken, yenisinin yapılmasına müsaade edemeyiz. Bu hareket tarzımız yeni bir zihniyetin ifadesidir."

Bildiğimiz gibi, müesseseler ihtiyacın yalnız neticesi değil, sebebidirler de. İhtiyacın bugün kontrolü güç, sınırı yoktur. O halde, bu *"yeni zihniyet"* serbest rekabete zıttır; demek bir nevi inhisara [tekele] yakındır.

Özel sermaye yabancı sermaye ile daha çabuk ve kolay anlaşılabilir. Türkiye sanayisi kemaline erişti mi? Yeni G.İ.R. siyaseti

buna tamamen delil midir? Bilinemez. Şurası var ki devletçilik, şimdiye kadar *yabancı finans kapitaline karşı* özel sermayeden daha derli toplu bir *savunma sistemi* gözükte. Fakat, bizce etatizm değil, bu savunma sistemi önemlidir. *Emperyalizmden* ancak o sayede kesin surette korunuruz.

B) MODERN İŞ GÜCÜ:

Demokratik haklarını kazanmış işçi demektir. İşçinin demokratik hakları, Türkiye'nin sanayileşmesi için *hayati* bir meseledir. Niçin? Çünkü;

1- *Birinci gerçek:* Teknikle işçi ancak karşılıklı bir surette modernleşebilir. İnce aletleri kaba işçi kırıp döker. Demokratik haklarına erişmeyen işçi, sermayenin ondan beklediği kâr vermez; *istikrarsız ve ekonomice verimsizdir*. Onun için C. Bayar:

"İş kanunu sanayide çok önemli olan maliyet fiyatlarının istikrarına her zaman için imkan sağlamış olacaktır." (S.P., 7.10. 932) der.

Demek, işçiye demokratik haklarını vermek, evvela; *sermayenin çıkarı* gereğidir.

2- *İkinci gerçek:* Teknik geliştikçe, işçi sınıfı *sayıca* ve *kalitece* büyür. O, alet gibi *pasif* bir otomat değildir. Gittikçe *aktif bir siyasi vatandaş* olur. Emekle sermaye arasındaki çatışmaları önlemek üzere işçilere bazı demokratik haklar verilir. Onun için C. Bayar:

"Sanayinin zorluklara tahammül gösteren fedakar ve gayretli amelesini düşünmek zamanı çoktan geçmiştir. Sây (emek) ile sermaye arasında ahenk vücuda getireceğiz." (age) der.

Demek, işçiye demokratik haklarını vermek, saniyen [ikinci olarak]: *Emeğin dayattığı zaruret gereğidir*. Bu iki gerçeğin neticesi:

3- *Üçüncü gerçek:* Yukarıda yüz milyonlarca lira fedakarlığa karşılık ancak on milyonlarca liralık, cılız bir özel sanayi doğdu dedik. Aradaki doksan milyonlar ne oldu? Fazla kâr şeklinde bankalara ve binalara yatırıldı. Banka mevduatımızın artmasıyla sevinip, mütemadiyen apartman yapılmasıyla yerinenler oldu. Neticede sanayicilerden ziyade iratçılar kafilesi çoğaldı. İstihsal kuvvetleri [üretici güçler] fedakarlıklar nispetinde gelişemedi.

Sebepten? Bizde bilhassa, sermayeyi ilerlemeye zorlayacak olan yegane etkenin, yani *serbest rekabetin* doğmadan boğul-

maşıdır. Kapitalisti hergün daha mükemmel aletler bulmaya sevkeden rekabettir. Rekabet:

- 1) Sermayeler arasında,
- 2) Sermayele emek arasında olmak üzere iki çeşittir.

Serbest rekabetin siyasette aldığı isim *demokrasidir*. İşte, sermayenin gelişim kanunu, bu iki çeşit *rekabetin demokratik* bir surette gelişmesi demektir.

Bizde, "*gayrı meşru rekabet*" aleyhtarlığı, vakitsiz bir telkelcilik oldu. Maamafih, kapitaliste çok daha mükemmel alet aratan kuvvet, bilhassa emeğin sermayeye karşı rekabet mücadelesidir. Nitekim, Avrupa'da, bunca tekellere rağmen, tekniğin hâlâ durmayıp ilerlemesi, başta *işçi sınıfının demokratik mücadelesi* sayesinde dir.

Türkiye'de de işçi sınıfı demokratik haklarını tam kazandıkça, kapitalist onu istediği gibi çalıştırarak *mutlak artan değer* (mutlak artı değer) çekemez. O zaman, işin verimini artırmak için üretime daha yeni aletler sokmak suretiyle *izafi artan-değer* (nisbi artı değer) çekmeye bakar. Hiç olmazsa, Türkiye sanayisi derebeyi artıklarından kurtularak en mükemmel makinelere kavuşur ve modernleşir.

Demek, işçiye demokratik haklarını vermek, ikinci olarak; *memleketin gelişmesinin* gereğidir.

İşçi davası bu derece ulu bir *yurt* davasıdır.

C. Bayar kabineye girerken, yalnız *ticaret* meselesi değil, *işçi* meselesi de *kritik* bir devrede idi. İşçiler 3000 işsiz namına 300 imzalı dilekçelerle Vilayete müracaat ediyorlardı. İş Bankası'nın gazetesi olan "Milliyet", sayfalarında "işsizlere iş" sütunları açmıştı.

Onun için, C. Bayar İş Kanununa dört elle sarıldı. 10 sene-den beri "derdest" olan kanunu, 6 yıl daha inceledikten sonra çıkardı. Bugünkü İş Kanununda bahsi geçen üç gerçekten birincisi var; ikincisi 20 ila 30 dan fazla sonradan çıkacak talimatname vs. ile şartla *geçici* kılınmış; üçüncüsü yoktur. Halbuki, sosyal felaketlerimizin başında, kapitalistlerimizin işçiye gayrimâkul çalıştıran *mutlak artan-değer* (mutlak artı-değer) konağında bağdaşmış olmaları gelir.

Bizce serbest rekabet değil, "*sanayinin kahre tahammül gösteren fedakâr ve gayretli amelesinin demokratik* hakları önemlidir. Eski ve yeni *derebeyi artıklarından* ancak o sayede *kesin* surette kurtuluruz.

Görülüyor ki, İ. İnönü adeta teknik aşku şevkinden, işçi meselesini, yani İNSANI UNUTMUŞTU. Temenni edelim, vatanın gelişmesi adına, yukarıki üç *gerçek* de gözetilerek, işçinin demokratik hakları verilsin ve böylece *milli kurtuluşun en önemli bir safhası daha gerçek/eştirilsin.*

II - TOPRAK

Her milliyet davası gibi, ona bağılı olan her demokrasi devrimi de, her şeyden evvel temeli toprağı dayanan bir köylü meselesidir. Nitekim, *milli mücadele* sırasında atılan "*Köylü memleketin efendisidir*" şiarı, bu gerçeğın düsturlaşmış bir delilidir.

Fakat, zamanla "köylü" sözünün yerine "çiftçi" geçti... Halk Partisi'nin 1931 kongresinde sanayiciler namına R. [Recep] Peker:

"Dün yüz kuruşa çalışan fakat bugün elli kuruşa çalışan amelenin buğdayı zarardan kurtarmak maksadıyla yediğı ekmeğı pahalı/aştırmak doğru değildir."

Derken, zürra [ziraatçılar], tüccar ve arazi sahipleri namına Vasıf:

"Çiftçi efendidir dedik. Bunlara da programda süngercilik, balıkçılık kadar bir yer ayırmak lazımdır" cevabını vermişti. Buradaki "köylü" yerine "*çiftçi'nin* geçmesi, "Sanayi Bankasının "Sümerbank"ın istihalesi önemlidir.

Filhakika, köyde derebey ilişkileri baki kaldıkça, beyler karşısında *köylülük* bir tek kitle sayılabılırdi. Fakat memlekette zamanla *mal ekonomisi* gelişti. Yeni milli sanayi, daha çok, daha iyi ham ve ilk maddeler istedi. Dünya pazarının tesirleri arttı, iç pazar genişledikçe, sanayicilerle *muvasat* [zıtlıklar]: ve ayniyet [aynılıklar]: gösteren bir "*zürra* [ziraatçılar]" tabakası doğdu.

Bu tabakanın karakterlerini R. Peker, 25.10.1931 tarihinde şöyle eleştiriyordu.

"Memlekette tütün eken bu tufeyliler [asalaklar], tüccarlar, arazi sahibi olmadıkları halde, yüksek faizlerle para tedarik ederek ve amele tutarak tütün ektirdiler."

İşte toprak ve işçi kiralayarak ziraat yapan bu tabaka, bizde çiftçi veya zürra, başka yerlerde *agrariyen* denilen ziraat kapitalistlerinden ibarettir. Ve bu ziraat burjuvazisi güneşin altındaki "*efendilik*" hakkını istemektedir.

"Burjuvazi tarihte pek yüksek bir devrimci rot oynadı. Her nerede iktidar mevkiine geldi ise, orada, tüm derebeyce, başaşa, çobanca aşıkane ilişkileri paramparça etti." (Marks)

O, "Bizim köyde" daha başka türlü hareket edemezdi. Orada da sınıfıclı farklılaşma prosesini [sürecini] canlandırdı.

İşte İsmet İnönü'nün ziraat politikası, bu prose önünde aldığı vaziyete göre iki aşama gösterir:

- 1- Farklılaşmaya engel olmak;
- 2- Olmayınca, derde çare aramak.

A) Farklılaşmaya Engeller:

İki şekilde çıkarıldı:

1- Teknik engeller: Türkiye'nin ziraatı makinelenendirilerek ilerletilirken, birdenbire ziraat makinelerine engel olundu. 16.6.930 tarihli kanunun 5. maddesi, yeniden traktör alacakların kanundan istifadesini kaldırdı. Ziraat mektep ve müesseseleriyle mücadele teşkilatlarında ve iktisat, ziraat vekaletleri emrinde bulunan traktörlerden başkası "*istibdat*" edilmeye (yani parası devletçe verilerek sahibinden geri alınmaya) başlandı. Bu masrafa karşılık milyonlar tahsis edildi. 1710 numaralı kanunun 7. maddesi diyor ki: Ağır yağla işleyen traktörler 1/3 daha verimli iken:

"Ziraat Bankası'nca ödenecek veya ağır yağ yakan veya gazojenli traktör bedelinden düşülecek tazminat toplamına karşılık yıllık ödeme miktarı 750 bin lirayı tecavüz etmemek [aşmamak] üzere, cem'an [toplam] 3 milyon 600 bin liraya kadar bankaya karşı taahhütlerde bulunmaya Ziraat bakam yetkilidir ve ilh. (1932)

2- Küçük üretimi teşvik: 1931'de, tütünün evvelki yıl 200 iken, şimdi 20 kuruşa düştüğü görüldü. Çünkü, doğu tütünleri, 150-180 milyon kiloyu bulduğu halde, ancak 100-110 milyon kilosu talep ediliyordu. Bu vaziyetle yapılacak şey, Türkiye üreticilerini örgütlendirmek ve üretimi modernleştirmek yoluyla ürünün maliyet fiyatını indirmek değil midir? R. Peker ise millete şu tavsiyede bulundu:

"Memleketimizde tütün ekimini sınırlamak bir zaruret halini almıştır. Çünkü memlekette asıl tütün üreticisinden ziyade önüne gelen (Ziraat kapitalistleri)... tütün ektirdiler. Tütünün maliyet fiyatı bu gibilere 70-80 Kuruş, mütevazı çalışan tütün üreticisine 30 kuruştur."

Yani, B. Recep de ortaya "*maliyet fiyatını*" atıyor. Ama, onu düşürmenin yolunu modern büyük üretim değil, bilakis "*mutavazi çalışan*" dediği küçük üretimde görüyor. Fakir köylünün tütününü 30'a satmaya da boyun eğmesini, tütünün maliyet fiyatının düşkünlüğüne hamlediyor [bağlıyor]. Halbuki, eğer küçük üreticiler ürünlerini yok pahasına satıyorlarsa, bu hal o üreticilerin maliyet fiyatınca daha ucuza elde edildiklerini değil, ancak ve yalnız, üreticilerin *Kut-Lâyemuttan* [öldürmeyip süründüren bir geçimden] daha aşağı bir geçim felaketine katlandıklarını göstermez mi? Türkiye'ye ilkel bir üretim tarzını Türk köylüsüne yoksul bir hayat seviyesini tavsiye etmek, memleketi geri geri götürmek arzusu değil midir?

Ekonomi ve politikadaki bu eğilim, fikir sahasına da çabuk yansıdı. Özellikle İsmet İnönü'nün devletçi sanayi sahasında muvaffak olması ve o sayede uzun müddet iktidar mevkiinde rakipsiz kalması, belli bir sosyete (toplumda) devlet kurumunun mevcut sınıf ilişkileriyle olan *kesin* bağı, bazı maşalı "*düşünür ve aydın insanlığa*" unutturuyordu. Manzarayla gözleri kamaşan "*Kadro*"cular gibi toy ukalâlar çıktılar. "*Yarım aydın'hğı*" beğenmeyerek, dörtte bir aydınlıktan da daha aşağısına, demagojiye düştüler. Devletçiliği *kesin* ve *tek* gerçek derecesinde fetişleştirdiler. Dünyayı "*Yeni bir Orta Çağ'a*" (Yakup Kadri) doğru gidiyor sandılar. "*Eşsiz ve örneksiz bir çelişkisiz millet*" (Şevket Süreyya) dalgasına kapıldılar. Küçük köy ekonomisini "*Türkiye'nin rasin* [sağlam, dayanıklı] *temelleri*" (İsmail Husrev) diye katedralleştirdiler. Ve işin tuhafı, bütün bu feci şekilde komik gerici *Frazeolojilerini*, kalın majüsküllerle [büyük harflerle]: "*TÜRK İNKILABININ KENDİNE HAS SEYRİ İÇİNDEKİ KANUNİLİĞİNİ KADRO TELAKKİSİNE GÖRE TEDVİN* [kitaplaştırma] *İDEOLOJİSİ*" damgasıyla yaftaladılar.

Halbuki, esasen devlet gibi devletçilik de, *hakim* sosyal eğilimin *gayesi* değil, *aracı* ve aletidir. Mutlak *bir* devletçilik yok, *birçok* devletçilikler vardır: Buhran devletçiliği, savaş devletçiliği, faşist devletçiliği, bir kelime ile kapitalist devletçiliği ve nihayet sosyalist devletçiliği.

1- İsmet İnönü'nünki de, bir *gelişme devletçiliği* adını alabilir. Türkiye'yi "Orta Çağ"a değil, *modern çağa* götürür. "Eşi ve örneği", medeni dünyadaki adıyla "*Bismarkizm*"dir. İş biten alet atılır. *Devletçilik* de, hedefine vardığı gün, tıpkı Bismarkizm gibi, *birdenbire* olmamışa dönüverir.

Nitekim, daha çoktan, İ. İnönü, lisansız, "kürsü kapakları"nın gürültüsüyle protesto edildi. (16.6.934) Rasih (Antalya) olmayacak bahane ile şöyle kükredi:

"Ne istiyorlar? Geçen gün söylediğim gibi, biraz insaf lazımdır. İnsaf değil efendiler! Çekilin gayrı. Biraz da yerlerinizi başkalarına terkedin. Bu milletin bu yerleri işgal edecek çok yüksek adamları vardır, onlar gelsinler, onlar işgal etsinler." (Cum, 12.6.934)

Velhasıl, sübjektif kararlarla köyde farklılaşma durdurulamaz. Sermaye hakim bir sistem oldukça, köy şehirden Şeddi Çin'le ayrılamaz. Çünkü, mesela, binlerce işçi dokuma kombinasına, küçücük köylü ailesinin ilkel tarzda yetiştirdiği pamuk kâfi gelemez. Onun için, C. Bayar Bursa sanayicilerine ve ziraatçılarına şöyle diyordu:

"Herhalde, gayemize doğru yürürken, sanayimizin de, ziraatımızın da belli çıkarlarını korumak lazım ve mümkün olduğuna kaniim." (Cum, 25. 933)

Böylece, *amele* kullanarak ziraat yapan çiftçi, özel köylü bahsinden çıkmış, genellikle *sanayi* meselesine çevrilmiş olur.

B) Asıl Köylü Meselesi:

Fakat; bizde farklılaşma süreci köylü meselesini *basitçe hal-etmemiş*, bilakis *karmaşıklaştırmıştır*. Çiftçi unsur, henüz köy ekonomisinin Trakya, Bursa, Eskişehir, Konya, Adana, İzmir gibi çevrelere has bir azınlıktır. Geriye kalan köylü kitlesi olduğu gibi duruyor. Ve Türkiye'de asıl *demokratik devrimin* konusu, bu köylü çoğunluğudur. Bu önemli köy davasında:

"Bizi ezen şeyler, modern musibetlerin yanibaşında, vakti geçmiş sosyal ve siyasi ilişkilerden ibaret çevresi ile birlikte, kadim yıllanmış üretim ilişkilerinin can çekişerek yaşamasından doğan bütün bir sıra maziden kalma musibetlerdir." (Kari Marks, **Kapital**)

Yani, köyde *Orta Çağ* ilişkileriyle modern ilişkiler birbirlerine taş çıkartacak şekilde girift olmuşlardır. Bu *asıl* köylü meselesine burada sadece işaret edelim:

1- Kadim ilişkiler: Aşiret ve derebeylik ilişkilerinden büyük arazi sahipliğine kadar birçok çeşitler gösterir. *Aşiret* reisleri, orta malını şahsi mülk halinde zaptederler. Bilhassa doğruya doğru gittikçe artan onlar veya yüzlerce *"köy sahibi"* ağalar ve onların üstünde "beyler vardır. Fakat, Batı taraflarında da

derebeyi artıkları daha az değildirler. Burada "büyük arazi sahipleri" toprağı yutmuşlardır. Mesela, Burdur vilayetinde:

"Mevcut köylünün nısfı (yarısı) 20-60 dönüm kadar bir araziye sahiptir. 100 ve 200 dönüm araziye sahip olan köylü ayan ve eşrafı sayılır. Arazinin önemli bir kısmı 20 ve 30 kişinin elindedir. Bunlar memleket eşrafı olup belediye, özel idareler hizmetinde birer vazife almışlardır. Bunlar, arazilerini ortaklık suretiyle işletirler." (M. Zeki, "**Mntıkamızın Kitabı**", s. 131, İzmir 1930)

2- Sermaye ilişkileri: Tefecilikten yabancı şirketlere ve en modern fabrikalara kadar çeşit çeşit sermaye ilişkileri köylüye yapışmıştır. 1929'da Hizmet gazetesi yüzde 3000 faiz alan köy tefecilerinden bahseder. Bakarsınız:

"demiş'te 20 gün evvel 120'ye satılan tütün 60 kuruşa düşmüştür." Bu "lesiye ve öldüresiye" vaziyet, "şirketlerin tütün bölgelerini taksim etmek şeklinde bir anlaşma yapmış olmalarının neticesidir." (Yeni Gün, 22.10.931)

Fakat, yerli tüccarlar, yabancılardan aşağı kalmazlar:

"Bazı tecimenler (bezirganlar) köylere ve kasabalara adamlar göndererek, sahildeki ihracat limanlarında 3 kuruştan arpa ve buğday alacaklarını tellallar vasıtasıyla halka yaydıkları ve üreticilerin aldanarak mal gndermişlerse de, ihraç iskelelerindeki ticarethaneler tellalların yayımının tersine olarak 2 kuruş veya 90 paradan satın almak istedikleri ve bu suretle köylünün aldatılmak istendiği (aldatılmamış mı?) anlaşılmıştır." (Adana Tecim Gazetesi, 21.9.1935)

Arkasından, ultra modern sanayi şirketleri gelir. Zingal Ke-
reste şirketi kurulduktan sonra, Kastamonu hinterlandında köylünün odun kesmesi yasak edildi. Halbuki, ekilecek toprak az olduğu için, ora köylüsü hep ormancılıkla geçinirdi. Modern sanayinin köye sokuluşuna bir önemli misal de şeker şirketleridir. Yalnız Alpullu fabrikası için: "Çerkeş köyünden Edirne'ye kadar uzanan pancar tarlalarında, 50 ila 60 bin nüfusa ekmek çıkaran 15 bin ifti ve amele alışıyor" (Cumh., 23.7.932). Ve bu şirketler pancarı almadıkları zaman, şeker tüketimini arttırmak için, yüz binlerce köylünün elinde kalan pancardan istifade etmelerini "kaaılık" diye takip ettirirler.

Nihayet, bankalar sahneyi tamamlar. Köyde en büyük "eksp-
ropriyasyon [kamulaştırma, mülksüzleştirme]" manivelası Ziraat Bankasıdır. Son zamanda standardizasyon usul, bütün ziraat

ürünlerine tatbik ediliyor. Bu, o ürünler üzerinde bankaların geniş ölçekte muamele yapmaya hazırlandıklarını gösterir ve ilh.

C) İki "Biçare" Çare:

Bütün bu *ilişkiler iki* neticeye varıyordu:

- 1- Köylünün *borçlanmasına*;
- 2- *Topraksız/aşmasına*.

Onun için İ. İnönü'ye iki çeşit çare gösterildi:

- 1- Araziyi menkulleştirme;
- 2- Zirai kredi kooperatifleri. Birincisi *toprak* meselesini, ikincisi *borçlanma* meselesini hallededecekti. Fakat ikisi de "biçare", yani *çaresizdi*. Çünkü tatbikata geçildiği gün, birinci çare ancak büyük arazi sahipleri ile ziraat sermayesini bankaya kaynaştıracak; kooperatifler ise, sadece tefeciliği bankalaştırıp sistemleştirecekti. Olayı kısaca hatırlatalım:

I- TOPRAK: Kasım 1931 sonlarında, Ziraat Bankası şöyle düşündü:

- 1) "*Bir tarafta yarıcı, ortakçı toprak kiracısı şeklinde **topraksız** köylüler yığını var.*"
 - 2) Öbür tarafta: "*Birçok arazi sahiplerinin elinde işletmedikleri için **iratsız** ve kıymetsiz kalan büyük arazi var.*"
 - 3) Orta yerde herkesin *alacaklısı* banka duruyor.
- Bu üçüz derde gösterilen *biricik* çare şu oldu:

"*Banka böyle araziyi, sahiplerinden uzun seneler daimi ve belirli bir faiz getirecek tahviller karşılığında satın alarak yarıcı ve ortakçılara, ihtiyaçları nisbetinde dağıtacak.*" (Gazeteler)

Halbuki, daha evvel köylüye metruk birkaç çiftlik *raşa* yoluyla satılmıştır. Fakat, çoğunlukla ancak verimsiz toprakların satılması, vergi, irad ve faiz zaruretleri, sermayesi kuvveti olmayan köylüyü borçlandırıp geçici olarak bağladığı topraktan çok kere kaçınmamış mıdır? O halde, bankanın bu tedbiri kime yarar.

I - *Ziraat kapitalistlerine:*

"*İhracat maddeleri yetiştiren diğer arazi sahibi köylüler de bu tahvillerden istifade edebilecekler.*"

II- *Tefeci kapitalistlere:* Zürrâdan alacaklı olan kimselerin de bu suretle köylünün ödeme kudretinin çok düştüğü ve bir çok alacaklarının ödenmesi mümkün olmayan ve çürük bir hale geldiği bir sırada *alacaklarını sağlamlaştırmak* fırsatını bulacaklar".

2- KREDİ: Bizde *Kooperatif*, sermaye biriktirme şirkettir. Kooperatifler az zamanda azalarını tarayarak, isimlerini değıştirirler. Zirai kredi kooperatifleri de, çarçabuk, isimlerini değilse bile, müsemmalarını değıştirmişlerdir. Kredi kooperatiflerine en güzel ismi köylü dehası verdi: "*Köy Bankası*" dedi. Zirai Kredi Kooperatiflerinin akıbeti şu oldu:

I- *Tefeci eline geçiş:* "*Bu teşekküllerde -esefle de olsa, açık biçimde arzedeceğiz ki- Köylünün büyük dâyinleri* [alacaklısı] vaziyetinde bulunan sermayedarlar **rehberlik yapmışlardır**". (Hamit Tahsin, Remzi Saka "**Sermaye hareketleri**" s. 222).

Yani, Bankanın yüzde 9 faizini, köylüye yüzde 60'a mal ederler.

II- *Üretimi geriletiş:* "*O suretle ki münhasıran **üretimi teşvik** maksadıyla yapılmış olan kredileri sermayedar alacaklılar son santimine kadar sömürmenin yolunu bulmuşlar ve sömürmüşlerdir.*" (**age**) "*Gerçi bu sermayedarların da köyde bağı, tarlası, çifti ve çubuğu olabilir. Fakat bu çiftliği tacir marabasıyla -yarıcısıyla demektir- idare ve istismar eder. Onun asıl işi bir bir köy değil, birçok köyleri ve üretim kaynaklarını sermayesinin hakimiyetine bağlamaktır,*" (**age**, s. 223)

Yani, Kredi Kooperatifleri ilkel yarıcı usulünü ebedileştirirler.

Demek, her iki tedbirin objektif neticesi: (Banka+Büyük arazi sahibi+Tefeci)nin *sentez/eşmesine* varır. Yani, *Finans kapitalin köye nüfuz etmesine yarar.*

D) "SONA KALAN" ÇARE

İ. İnönü, Milli Mücadele ateşi içinde yetişmiş bir politikacı sevkatabiisiyle [içgüdüsüyle] seziyordu ki, klasik manasıyla *demokrasi* demek, umumiyetle köyde ve şehirde her türlü derebeyi artıklarını temizlemek, özellikle köylüyü toprak sahibi etmektir. Köyde derebey artıklarının kaldırmanın tek yolu, toprak meselesini halletmektir. Köye *demokrasiyi* sokmakla, *finans kapitali* sokmak iki bambaşka davadır. Derebey artıklı köyde finans kapital: Kambur üstüne kambur olur. Onun için İsmet İnönü bu sefer meseleyi açık KOYDU:

"*Yurdumuzda, topraksız işçinin sayısı her tasavvurun üstündedir. En çok toprağı taksim edilmiş en mamur yerlerimizde bile köylünün yarısına yakın bir miktarı topraksızdır. Başkalarına ait topraklar üzerinde çok fena şartlar içinde ve çok verimsiz olarak çalışmak mecburiyetindedir*".

Meselenin HALLÎ için dayandığı prensip klasikti.

"Hiçbir vakit, hiçbir adamın malını zorla zaptetmek fikrinde değiliz. Fakat hiçbir surette köylüyü ilelebet topraksız kalma-ya mahkûm eden dar çerçeve içinde bırakmaya razı olamayız. Toprağı köylüye dağıtmak meselesi medeni memleketlerin birer birer içinden geçtikleri rejim, tarımcıl denilen bir ilerleme safhası olmuştur."

Prensibin tatbiki için, devletçilik esasına sadık kalınacak, 6 yılda 100 milyon lira harcanacak, ilk dört senede 1000 kombina kurulacak, sonra iş genişleyecekti.

"Nasıl kredi kooperatifleri kurulmuşsa", diyordu İnönü, "üretimin düzenlenmesi ve oluşumu için de, planlı ve katılımlı bir çalışma devresine girmek lazımdır. Yeni aletlerle harman makineleri, sürme ve sulama tertipleriyle planlı olarak tanzim edilmiş bulunan zirai kombinalar vücuda getirmek istiyoruz."

Düşünüldüğü gibi kuvveden fiile çıkırsa, her kombina, köyde demokrasinin aşılmaz bir kalesi olur; kara bahtlı toprağımız ve köylümüz modern tekniğe kavuşur. İnönü: "Emin olunuz arkadaşlar, memleketimizde yeni usul ve yeni alete karşı **kâfi bir cazibe vardır**" diyor. O da doğru. Yalnız "**nasıl kredi kooperatifleri kurulmuşsa**" sözü var. Kredi kooperatifleri göstermediler mi ki:

"Kanun vâzılarının [koyucuların] çok vatani ve demokratik olan endişeleri gene sermayedar alacaklıların hesabına hizmet etmekten fazla fayda vermemiştir." (H. Tahsin, R. Saka, **age**, sf. 223)

Şu halde, kombinaların "kooperatiflere dönmemesi için: Kitlelerin teşkilatlı ve şuurlu faal yardımı olmadıkça kitle davasının hallolamayacağı hatırlanmalı idi. Çünkü yukarıda olan her şeyin aşağıdan geldiği ve bu işin temelli bir kitle işi olduğu: 10 milyon 354 bin 396 nahiye ve köy nüfusundan 10 milyon 350 binini alâkadar ettiği aşikârdı. Fakat, "yeni aletlerle harman makineleri, sürme ve sulama tertipleri" aşkıyla coşan İ. İnönü, bir prensibine daha sadık kalıyor, kitle işini kitle dışında koyuyor, gene İNSANI UNUTUYORDU.

Ve bu sefer, toprak kanunu nutuklarının üzerinden çok geçmedi, Ziraat Vekili çekildi. Çok geçmedi, bu husustaki düşüncelerini Meclise bir ikinci defa anlatamadan başvekil İ. İnönü çekiliyor!

III - BARIŞ

SAVAŞ VE BARIŞ:

Cumhuriyet Türkiyesi, cihan yangınına çıkararak emperyalistler elinden milli varlığını kurtararak doğmuştur. İkinci bir cihan savaşından kazanacak hiçbir şeyi olmadığı için, iliklerine kadar barışçıdır.

Gerçi, her memleketin kendi varlığını dış düşmana karşı koruması en mukaddes hakkı ve vazifesidir. Bir ülkenin, *savunma* uğruna en ezici, yok edici silahlara başvurmaması yalnız cinnet değil, bir cinayettir de. Çünkü bu, köleliğe boyun eğmek olur.

Fakat, bugün genellikle savaş dendi mi, başkalarının toprağında ve ekmeğinde gözü olan *emperyalist* savaşları murad olunur. Ve bunlar, ancak, silah fabrikatörlerine yarar. Amerika'da, silah ticaretini tetkik eden komisyon, "*Harbiye ve Ticaret nezaretlerinin silah fabrikalarının emrinde bulduklarını*" ve Eski Cumhurreisi Hoover'in 1925'te silahları sınırlama anlaşmasına nasıl engel olduğunu meydana çıkarmıştı. (6.12.934, Cum.)

Yani, savaş artık milletlerin değil, bir avuç *finans kapitalistin* kanlı politikasıdır. Bugünkü cihan politikası basitleşiyor. Görmek isteyen her gözün farkettiği bir barış ve bir de savaş cephesi oluşuyor. Barış cephesinde Fransa, Amerika, Sovyetler ve muhafazakâr hükümetine rağmen İngiliz milleti gibi büyük *demokrasiler* var. Savaş cephesinde: Almanya, İtalya ve Japonya gibi büyük *faşizm* devletleri var. Ve her millet, bu iki rahmetten birini tercih zorunda kalıyor.

TÜRKİYE BARIŞCI:

Türkiye, şimdiye kadar demokrasi ve barış cephesini tutmuştur. İlk silah arkadaşlığından beri Sovyetler'le başlayan *karşılıklı eşitlik ve dostluk* ilişkileri, barış prensibine bir *timsal*

sayılabilir. Bu Temmuz ortalarında, T. R. Aras ve iç bakanı, H.P. [Halk Partisi, CHP] sekreteri Ş. Kaya Sovyetler İcra Vekilleri Reisi Molotof'la görüştüktan sonra Tas ajansı ezcümle şu *tebliği* neşretmiştir.

"Milletlerin hayatı içinde meydana çıkan saldırı eğilimleri yüzünden uluslararası ilişkilerde şimdi mevcut olan bozuk vaziyet, bütün barışçı devletlere genel barışın emniyetini taksim edilmez barış ve kolektif emniyet esası üzerinde korumayı amir olmaksızın geri kalmamıştır."

Tebliğde anılan *"Saldırı eğilimleri"* nedir? Cihan faşizmidir. Filhakika, faşizmin savaş, ve demokrasinin barış olduğu, artık bir müteârife gerçeği (tartışılmaz gerçeklik)dir. Bugün, yalnız Habeşistan ve Çin gibi yarı sömürgeler değil, İspanya gibi bizzat Avrupa ülkeleri de faşizmin kan ve ateşiyle bunalıyor. Amerika'da Roosevelt: *"Savaş ilan edilmeden, siviller, kadınlar ve çocuklar bombalarla katlediliyorlar"* diye haykırırken, Hitler şu "serbest nazm"ı okuyor:

"Elimizde bulunan arazi bizim için çok dardır. Bizim sömürgelere ihtiyacımız vardır." (Son nutku)

FAŞİZM VE TÜRKİYE:

Bunlardan bize ne mi diyeceksiniz? Acele etmeyin. Bize, pek uzak, ta Uzakdoğu'daki Japon faşizmini ele alalım. Onun Çin'e yaptıklarını bilmeyenimiz yoktur. Fakat aynı Japonya'nın Başvekili tarafından 25 Temmuz 927 tarihinde Mikado'ya arzedilen ve 932'den beri tatbikine girilen *"Tanaka Planı"*ndan haberi olanlarımız pek çok olmasalar gerektir. Bu fütuhât planından bir parçayı okuyalım:

"Çin'i zaptetmek için, önce Mançurya ile Moğolistan'ı zapta mecburuz Çin'in bütün zenginlik kaynaklarını elimize geçirir geçirmez Hindistan'ı, Adalar'ı (Avusturalya'yi), Küçük Asya'yı (İran'ı, Türkiye'yi), Orta Asya'yı (Sovyet ülkesini) hatta Avrupa'yı fethetmeye geçebiliriz."

Bu *Plan* biz Türkleri ilgilendirmez mi?

İtalya faşizmi Ege bölgemize bir ok atımı mesafedeki 12 adayı boyuna silahlandırıyor. Orada Alman hava kuvvetlerine bir üs veriyor. Millî faşist şairi Gabriyel Danünçiyonun [Gabriele D'Annunzio], Anadolu'ya dair savurduğu tiradlar kolay unutulmuyor. Musolini de besbelli bir şekilde kendini bütün İslamların

hamisi ilan ediyor. Eski Roma İmparatorluğu'nu ihya edeceğini hemen hergün tekrarlarlarken, Akdeniz'in bir Romen gölü, "Mare nostrum" olduğunu mütemadiyen tekrarlıyor.

Bu *ağız* biz Türkleri alakalandırmaz mı?

DOĞU'YA DOĞRU BASI:

Alman Nazizmi hepsinden baskın görünüyor. Kayzer'in "*Drang nach Osten! Doğu'ya doğru bas!*" politikası: Balkanlar ve Anadolu yoluyla Mısır'dan Afrika'ya, Bağdat'tan Hindistan'a, İran'dan Orta Asya'ya sarkmak istiyordu. Cihan savaşında boğulan bu emelleri, Hitlerizm *basıbûdelmevte* (dirilişe) uğrattı. Nazilerin "*Doğu'ya doğru bas!*" politikaları ikiyüzlüdür. Biri Litvinof'un: "*Coğrafi komünizm aleyhtarlığı*" dediği tarzda, Sovyetler'e çatmaktır. Fakat paraşütlü kızıl alaylar, Berlin'de Hitler'in yatak odasını bile görece kadar yükseldikçe, bu *aleni* yaygara blöf balonu gibi alçalıyor.

Buna karşılık, Nazilerin senelerden beri *sessiz sedasız* güttükleri öteki "*Doğu'ya doğru bas!*" politikası, Balkanlar'dan Yakın Doğu'ya *girmeye* çalışıyor:

1- Balkanlar'a *zirai buhran* durgunluğundan;

2- Yakın doğuya *sınai gelişme* hareketinden... ilh. istifade ederek sokuluyor.

Mesela, Türkiye'nin Almanya'dan kredi ile aldığı 36,3 milyonluk eşyasının 29.6 milyonu, resmi dairelere ait, yani etatist [devletçi] siparişlere mahsustur. Almanya'nın Balkan ticareti 1 yılda 121,2 milyon artar. Aynı yılda ise başka memleketlerden mesela 153 milyon aldığı eşyayı 63 milyona düşürür. Yani, *Alman ticareti* artmıyor, *bir silah gibi Balkanlar'a çevriliyor*. Ve aynı zamanda cihana tehditler savruluyor. Yani, Hitlerizm, ticareti yem, siyaseti yumruk gibi kullanarak, küçük devletleri savaş cephesine sürüklemeye çaballıyor.

Yakındoğuda, Türkiye'den sonra bağımsız bir İran var. İran'da Fransız profesörlerine rağmen, ekonomi işleri Almanlara geçiyor. İş ve Merkez bankalarının birleşmesiyle meydana gelen *Milliye* bankası, menşe ve klering mukavelelerini *Deutsche Verrechnungsschek* adlı Alman bankasıyla yapıyor. "*A. G. Siemens şirketi Tahran'da bir şube açmış bulunuyor. Bu şube Siemens müessesesinin ticari muamelelerinden başka, ona benzer bütün Alman teşebbüslerini de santralize etmeye*

tahsis olunmuştur. Şu halde, bu şube, Doğuda Alman sanayi makinesinin yayılma ve serpilme eksenini sayılabilir." (Mercure d'Orient, 12.1.1936) ve ilh...

TÜRKİYE VE HİTLERİZM:

1933 Haziranında Londra'da 99'lar İktisat Konferansı toplanmıştı. Alman delegesi Hügenberg açıkça diyordu ki: "*Türkiye'nin sanayi kurmasına ne hacet var? O, Avrupa sınıai mallarını kendi zirai ürünleriyle değişmelidir*" ve ilh. Yani, Nazi Almanyası Türkiye'yi cihan savaşıından evvelki gibi, yabancı finans kapitaline hammadde yetiştiren bir yarı sömürge vaziyetinde görmek istiyordu.

Bu ara, Naziler *fikirlerini* gizlediler; fakat *filleri* daima Hügenberg'in hedefinden ayrılmadı. 1936'da Türkiye ithalatının yüzde 44'ü, ihracatının yüzde 5'i Almanya ile olup, bu ithalâtın yüzde 78'i demir, makine, nakliye vasıtası, bakır, cam, boya, ecza, pamuklu, yün, iplik ve dokuması; ihracatın yüzde 88'i: meyva, yün, tütün, pamuk, zahire, deri, krom ve nebati mahsullerdir. (Merkez Bank bülteni 23)

"Türkiye Ticaret odalarından 40 odanın Berlin Türk Ticaret odasında aza yazılmaları. Alman muharrirlerinden 20'ye yakınının" (Bülten, 13.1.1936) makale konusu oldu. Fakat, Almanya bütün Türk mallarını kullanmadı. Başkalarına devretti. Bu sayede:

1- Türk ticaretini kendine bağlamaya;

2- Türkiye ürünlerini gayet ucuza alarak, kendi mallarını iki misli pahalı satmaya uğraştı. Gerçi, Merkez bankasının Eylül hesaplarına göre, Türkiye'nin bloke parası başka 19 memleket bankalarında 29,5 milyonken, tek Almanya'da 24,5 milyondur (kredi ile 60,8 milyon bağlılık). Fakat, birkaç defa inkişaa (kesintiye) uğrayan son Alman-Türk ticaret mukavelesi esnasında bir daha anlaşıldı ki, bu para mekanizmasına dayanan Hitlerizm, 99'lar konferansında *zahiren* (görünürde) geri aldığı teklifini, *batınan* (gizlide) hâlâ korumaktadır. Gerçekte, bugün Türkiye'de, casusluğa elverişli bazı elektrik işleri haricinde, sayımsı Alman teşebbüsü kalmamış gibidir.

Nihayet, Eylül'de yapılan Nürnberg kongresinde, Alman propaganda nazırı Göbbels baklayı ağızından çıkardı ve dedi ki:

"İtalya'da, Japonya'da, Macaristan'da, Lehistan'da, Brezilya'da, TÜRKİYE'DE, Portekiz'de, mücadeleye artık gözle

görülecek bir şekilde girilmiş bulunuluyor. Bugün Almanya bu tedafüi [savunmacı] CEPHENİN BAŞINDA bulunmakla pek müftehirdir (öğünür). Biz ALMANLAR ADOLF HİTLER'İN İDARE-Sİ ALTINDA YENİ BİR CİHAN VAZİFESİ İFA ETMEYİ ÜZERİMİ-ZE ALMIŞIZDIR. Yeni bir Avrupa kurulmak üzeredir."

Burada, "Yeni Avrupa" denilen şey: Hülâgü zamanındaki gibi meydanlarda kitapları yakmak; evlerin musluklarına, kahve masaları altına mikrofon sokup vatandaşları jurnallemek; mahkemesiz bir tabanca ile insan öldürdükten sonra yangın ve kanun çıkarmak, yüzbinlerce masumu "konsantrasyon kampı" denilen dahili üsera (esirler) karargâhlarında tel örgü hapsine almak, yabancı ülkelerde korkunç bir casus şebekesi kurarak aşâğılık suikastler ve kargaşalıklar kışkırtmak; demokrat memleketlerin millet hainleriyle el ele vererek, vatani kan ve demirle boğmak; savunmasız kadın, çocuk ve ihtiyarların başına dinamit yağdırmak vs... ise: Mersi! Modern silahlarla Orta Çağ "barbarlığını" ihya etmekse: Kayser gibi halefinin de boynunu ölçmesi için meydan açıktır!

Fakat, Nazileri "BAŞ" ve öteki milleti kuyruk şeklinde tasvire kalkışan Alman propaganda nazırı, Türkiye'yi de ağzına almakla kalmıyor, ayrıca, faşist memleketler ortasında, "Adolf Hitler'in rehberliği altına" girmiş göstermek küstahlığına kadar varıyor. Göbbels bu cüreti nereden buluyor?

DEMOKRASİ ÜSTÜNDÜR:

Nazi Bakanı önce "Tedafüi [savunmacı] cephe" diyor. Fakat, daha sonra "tedafü", sözünün "tecavüz" demek olduğunu da şöyle itiraf ediyor:

"MUKABİL TAARRUZ [karşı saldırı] kuvvetleri artık seferber edilmiştir. Almanya cihan düşmanına karşı başkaldırmıştım" (Nürenberg Nutku)

Lâkin, bütün bu yırtıcılıklar barış ve demokrasi taraftarlarını korkutamaz. Bu saldırmalar can çekişen bir hayvanın son debelenişidir. Nazi Almanyası, asıl Almanya, asıl Alman milleti değil, Alman silah fabrikatör ve yunkerlerine kukla olan, en şoven, en mürteci, en suikastçı ve müteceviz bir cihan afeti olan faşizmin başkaldırma veya *başını yeme* alametidir.

Dünyada medeniyet barbarlıktan üstün olduğu gibi, demokrasi de faşizmden çok üstündür. O kadar atıp tutan faşizm,

demokrat devletlerin bir darbeye verdikleri Nyon kararı önünde, derhal kuyruğunu apışı arasına alıvermedi mi? Onun için, Roosevelt dediği gibi:

"Uluslararası kanun prensiplerine saldıran yüzde on azınlığın tehdidine uğrayan dünya halkının yüzde doksanı için, geleceği, barışı, hürriyeti nazarı itibara almalıyız; barış isteyen bu yüzde doksan dünya nüfusu, dilediğini yaptırmanın yolunu bulabilir ve bulmalıdır."

Yalnız Roosevelt, faşizmi dünyada yüzde 10 sayarken, faşist devletlerin tek mil nüfusunu göz önünde tutuyor. Lakin, o yüzde onun da binde 999'dan fazlası faşizmin sadece mazlumudur. Ve elbet: *"Bir şey diyk oldukça müttesi olur."* (Yani: ÇOK EZİLEN ÇABUK PATLAR!)

Cumhuriyet Türkiyesi'nin de *yüksek milli menfaatlerine* eksen, demokrasidir. Ve biz, bu ülkede, herhangi bir gerininin gafil avlayamayacağı kadar uyanık demokratik cumhuriyetçi kuvvetlerin *artık* varolduğuna kaniiz.

H. KIVILCIMLI